

2 हिमाचलप्रदेशे अध्यापक-पात्रता परीक्षायां केवलं ३५ प्रतिशतम् अभ्यर्थिनः उत्तीर्णाः अभवन्

3 मथुरायाम् "आधुनिक-संस्कृतसमये मकरसङ्क्रमणस्य प्रासाङ्गिकता" इति विषये एकदिवसीया संगोष्ठी समाचरिता

5 महाकुम्भः 2025 प्रथमे स्नाने एव जनानां विशाल समूहो दृष्टः, भक्ताः महाकुम्भस्य दिव्यतायां मंत्रमुग्धः अभवन्

पौष पूर्णिमायाः
अवसरे महाकुम्भः
उत्तरप्रदेशे-प्रयागराजे
अमृत-स्नानेन प्रारब्धः

हिमसंस्कृतवार्ता:। विश्वस्य बृहत्तमः आध्यात्मिक-संस्कृतिक- च समागमः महाकुम्भः पौष पूर्णिमायाः अवसरे उत्तरप्रदेशे-प्रयागराजे अमृत-स्नानेन समं प्रारब्धः। लक्षाधिकाः श्रद्धालवः तीर्थयात्रिणः, आगंतुकाः च गंगा-यमुना-सरस्वती सदृश पवित्र नदीनां संगम-त्रिवेणी तटे, विभिन्न-घाट- स्थलेषु पवित्र-स्नानं कुर्वन्ति। भव्यायोजनस्य अस्य समापनं फरवरी मासे षड्विंशति-तारिकायां महाशिवरात्रि-पर्वणि भविष्यति। चतुश्चत्वारिंशदुत्तरकशतेषु वर्षेषु वारमेकं दुर्लभ- खगोलीय-संयोगः वर्षेऽस्मिन् महाकुम्भस्य वैशिष्ट्यं वर्धयिष्यति। अवसरेऽस्मिन् प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना प्रत्येकस्मै भारतीय नागरिकाय महाकुम्भस्य शुभकामना प्रेषिता। प्रोक्तं च यत् पवित्रोऽयं पर्व विश्वास-सौहार्दपूर्णं च विद्यते।

देशस्य युवजनाः
2047 वर्षं यावत् भारतं
विकसितराष्ट्र-निर्माणे
महत्त्वपूर्ण भूमिका
निर्वाहयिष्यन्ति

हिमसंस्कृतवार्ता:। प्रमुखेण रक्षा-अध्यक्षेण जनरल अनिल-चौहानेन देशस्य युवजनाः सप्तचत्वारिंशदुत्तर-द्विसहस्रतमं वर्षं यावत् भारतं विकसित राष्ट्र-निर्माणे महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाहयिष्यन्ति। नवदिल्ल्यां राष्ट्रिय-कैडेटकोर, NCC शिविरे युवा NCC कैडेट जनाः सम्बोधयन् असौ भणितवान् यत् अशेष-वर्षे जनरल चौहानेन बहवः सुधारात्मकाः प्रशंसनीयाः पदक्षेपाः उत्थापिताः सन्ति।

प्रधानमन्त्रिणा कश्मीरे गंदरबलजनपदे
प्रतिष्ठितसोनमर्ग गुहाराजमार्गः समुद्घाटितः

हिमसंस्कृतवार्ता:। प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना कश्मीरे गंदरबलजनपदे प्रतिष्ठित सोनमर्ग - सुरंगः समुद्घाटिताः राष्ट्राय च समर्पितः। प्रधानमन्त्रिणा तत्र जनसभा एका अपि सम्बोधिता। इतः प्राक् केन्द्रीय-यातायात-राष्ट्रिय-राजमार्गीय मन्त्रिणा नितिन गडकरिणा च प्रोक्तं यत् पर्यटनेन साकं जम्मू-कश्मीरे स्थानीय-जीवन-यापनमपि अग्रेसरिष्यति। तेन एतदपि भणितं यत् भद्रतम-मार्गैः देशः सुसम्पन्नो भविष्यति। प्रधानमन्त्रिणा गुहामार्गाभ्यन्तरे गत्वा परियोजनायाः निरीक्षणं विहितम्। सोनमर्ग गुहाराजमार्गेण गंदरबलजनपदे गगनगीर-सोनमार्गयोः मध्ये यात्रायाः समयः न्यूनः भविष्यति। परियोजनायाः एतस्याः क्षेत्रे पर्यटन-सम्पर्क- सौविध्यञ्च द्रढयिष्यति। अवसरेऽस्मिन् नितिनगडकरि, डॉ. जितेन्द्र सिंहः, जम्मू-कश्मीरस्य राज्यपालः मनोजसिन्हा, मुख्यमन्त्री उमर-अब्दुल्ला, वरिष्ठ- केन्द्रशासितमन्त्रिणः संसदीयमन्त्रिणः, गुहाराजमार्ग-परियोजनायाः वरिष्ठाधिकारिणः चोपस्थिताः आसन्।

देशस्य उत्तरीय-सीम्नि-स्थितिः संवेदन-
शीला सञ्जाता-जनरल-उपेंद्र द्विवेदी

हिमसंस्कृतवार्ता:। सैन्यप्रमुखेण जनरल-उपेंद्र द्विवेदिना प्रोक्तं यत् देशस्य उत्तरीय-सीम्नि-स्थितिः संवेदनशीला सञ्जाता। तेन भणितं यत् सैन्यबलं कस्यापि प्रतिकूल-स्थितेः सम्मुखीकर्तुं सन्नद्धः अस्ति। सीमवर्तिषु क्षेत्रेषु सुदृढ-

आधारभूत संरचनां विनिर्मातुं भारतीयसेना कृतसंकल्पा विद्यते। नवदिल्ल्यां भारतीय सेनायाः वार्षिक-वार्ताहर-सम्मेलने जनरल-द्विवेदिना प्रतिवादितं यत् जम्मू-कश्मीरे स्थितिः नियन्त्रिता, राज्ये च पर्यटनमपि वर्धयिष्यति। तेन भणितं यत् विगतवर्षे मारितेषु आतंकिषु षष्टि-प्रतिशत पाकिस्तानीयाः आसन्। श्री द्विवेदिना भणितं यत् क्षेत्रेऽस्मिन् हिंस्र-घटनासु-न्यूनता समायाता अधुना तत्रस्य जनाः शान्तिमिच्छन्ति।

जलवायु-गुणवत्तापूर्णं च राष्ट्रं कर्तुं प्रधानमन्त्री
'मिशनमौसम' इत्यस्य आरम्भं करिष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता:। देशं ऋतुसज्जं जलवायु-गुणवत्तापूर्णं च राष्ट्रं कर्तुं प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी अद्य 'मिशनमौसम' इत्यस्य आरम्भं करिष्यति। अत्याधुनिक ऋत्वावलीकन प्रौद्योगिकीनां प्रणालीनां च विकासेन, उच्चसंकल्पयुत-वायुमण्डलीय-निरीक्षणं, नवीनक्षमतायुताः रडार-उपग्रहाः, उच्च-प्रदर्शन- सङ्गणकाः च योजयित्वा एतत् प्राप्तुं अभियानस्य उद्देश्यम् अस्ति श्रीमोदी नवदिल्ल्यां भारतऋतुविभागस्य सार्धैकशत तमे स्थापनादिवसस्यावसरे भागं गृहीत्वा अस्य प्रारम्भं करिष्यति।

सुभाषितम्
सम्पूर्णकुंभो न करोति शब्दम्
अर्धो घटो घोषमुचैति नूनम्।
विद्वान् कुलीनो न करोति गर्वं
गुणैर्विहीना बहु जल्पयन्ति॥
हिन्द्यर्थः- जिस प्रकार से आधा भरा हुआ घड़ा अधिक शब्द करता है पर पूरा भरा हुआ घड़ा शब्द नहीं करता उसी प्रकार विद्वान् अपनी विद्वता पर घमण्ड नहीं करते जबकि गुणविहीन लोग स्वयं को गुणी सिद्ध करने में लगे रहते हैं।

प्रतिदिनं नवीनतमं हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकवार्तापत्रं प्राप्यर्थं 7876636263 Whatsapp संख्या मध्ये नमो नमः लिखन्तु

To get the latest himsanskritvartah Daily Sanskrit Newspaper every day, write Hello on 7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता:
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः - १७७१११

प्रधानमन्त्री नौसेनायाः
त्रीणियुद्धपोतानि
राष्ट्राय समर्पयिष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता:। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी महाराष्ट्र बुधवासरे मुम्बईनगरस्य नौसेना डाक्यार्ड इत्यत्र नौसेनायाः त्रीणियुद्धपोतानि आईएनएस सूरतः, आईएनएस नीलगिरी, आईएनएस वाघशीरः च राष्ट्राय समर्पयिष्यति। त्रयाणां प्रमुख नौसैन्ययुद्धपोतानां संयोजनेन रक्षानिर्माणे सागरीयसुरक्षायां च वैश्विकनेतृत्वस्य भारतस्य दृष्टिकोणं सम्पूरयितुं महत्त्वपूर्णं पदाक्षेपः भविष्यति।

हिमाचलप्रदेशे अध्यापक-पात्रता परीक्षायां केवलं ३५ प्रतिशतम् अभ्यर्थिनः उत्तीर्णाः अभवन्

३१८९६ अभ्यर्थिभिः लिखिता परीक्षा ११०२६ अभ्यर्थिनः सफलाः अभवन्

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ पद्मनाभः, धर्मशाला।
हिमाचलप्रदेश विद्यालयीय- शिक्षामण्डलेन नवम्बरमासे आयोजितायाः अध्यापकपात्रता- परीक्षायाः (टेस्ट) परिणामः सोमवासरे घोषितः। अस्मिन् परिणामे केवलं ३५ प्रतिशतम् अभ्यर्थिनः

उत्तीर्णाः अभवन्। नवम्बरमासे सम्पन्नयाम् अस्यां परीक्षायां ३१८९६ अभ्यर्थिनः भागं गृहीतवन्तः, तेषु केवलं ११०२६ अभ्यर्थिनः सफलाः अभवन्। शास्त्री विषयस्य परिणामं ६६.६७ प्रतिशतं उच्चतमं, पंजाबी विषयस्य परिणामं ४.९२ प्रतिशतं न्यूनतमं च आसीत्। विदितं यत् हिमाचलप्रदेशविद्यालयीय शिक्षा मण्डलेन नवम्बरमासे जेबीटी, शास्त्री, टीजीटी मेडिकल, नॉन मेडिकल, टीजीटी आर्ट्स, भाषा शिक्षकः, पंजाबी, उर्दू इत्यादिषु विषयेषु अध्यापक- पात्रता- परीक्षायाः आयोजनं कृतम्। अस्यां परीक्षायां ३५०३१ अभ्यर्थिभ्यः प्रवेशपत्रं प्रदत्तं, तेषु ३१८९६ अभ्यर्थिनः परीक्षायाम् आसीनाः। ३१३५ अभ्यर्थिनः अनुपस्थिताः। मण्डलेन प्रकाशिते परिणामे ११०२६ अभ्यर्थिनः उत्तीर्णाः घोषिताः, २०८७० अभ्यर्थिनः असफलाः अभवन्। षट् अभ्यर्थिनां परिणामः विलम्बितः (रिजल्ट लेटेड विद एरर) इति घोषितम्।

हिमाचलं हरितराज्यं कर्तुं प्रयत्नाः तीव्राः भवन्ति, सर्वकारः ४१ नूतनानि चार्जिंगस्थानकानि स्थापयिष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। हिमाचलप्रदेशस्य हरितवीथी ४१ अधिकानि विद्युत्वाहनचार्जिंगस्थानकानि स्थापयितुं सर्वकारेण अनुमोदनं कृतम् अस्ति। हिमाचलप्रदेशं हरितराज्यं कर्तुं सर्वकारेण क्रियमाणानां प्रयत्नानां कृते उच्चशक्तिसमितिः निर्मिता अस्ति। मुख्यमन्त्रिणः अध्यक्षतायाम् उच्चविद्युत्समित्याः सदैव एव आयोजितायां सभायां हरितवीथी अधिकतमं विद्युत्वाहनचार्जिंगस्थानकानि निर्मायन्ते इति निर्णयः कृतः। एतावता २३ स्थानकानि निर्मिताणि, परन्तु अस्मिन् वर्षे ४१ अपि स्थानकानि निर्मिताणि भविष्यन्ति। एतेन सह हिमाचले वृक्षच्छेदनं पूर्वमेव प्रतिषिद्धम् अस्ति अधुना सर्वकारेण अपि केषाञ्चन अधिकजतीनां वृक्षाणां छेदने प्रतिबन्धः कृतः। सर्वकारः एतादृशं कार्यं कर्तुम् इच्छति येन प्रदूषणं न भवति, हिमाचलं च हरितराज्यम् इति प्रसिद्धम् अस्ति।

एतेन हिमाचलस्य कृते ग्रीनबोनसः अपि सुलभः भविष्यति। परिवहनविभागस्य निदेशकः डीसी नेगी इत्यनेन उक्तं यत् जियो, बीपी कम्पनी कीरतपुर-मनाली-केलाङ्ग ग्रीन कॉरिडोर इत्यनेन सह मण्डी-जोगिन्दरनगर-पठनकोट इत्यत्र ईवी चार्जिंगस्थानकं निर्माति। ईवीआई टेक्नोलॉजी कम्पनी परवाणु-ऊना-संसारपुर टेरेस-नूरपुरम्, परवाणु- शिमला- रिगांगिओ- लोसर ग्रीन कॉरिडोर च इत्यत्र एतत् कार्यं कुर्वन् अस्ति। इलेक्ट्रो वेब कम्पनी शिमला-हमीरपुर-चम्बा ग्रीन कॉरिडोर विकासाय कार्यं करिष्यति। चयनितकम्पनीद्वयं प्रतिवर्षं ७५ लक्षरूप्यकाणि अनुसंधानरूपेण सर्वकाराय दास्यति। अस्मिन् विषये १० दिसम्बरदिनाङ्के परिवहनविभागेन चतुर्षु हरितवीथिषु सुविधावर्धनार्थं द्वाभ्यां कम्पनीभ्यां सह ज्ञापनपत्रे हस्ताक्षरं कृतम् आसीत्।

सम्प्रति २३ स्थानेषु विद्युत्पूरणस्थानकानि

सम्प्रति राज्ये ईवी विद्युत्पूरणस्थानकानां संख्या २३ अस्ति, या दिसम्बरमासपर्यन्तं ६४ यावत् वर्धते। १० दिसम्बर दिनाङ्के अस्मिन् विषये कम्पनीभिः सह सर्वकारेण सहमतिपत्रे हस्ताक्षरं कृतम् आसीत्। उच्चशक्तिसमित्याः सन्ने एतस्य विषये चर्चा कृता अस्ति। ईवी चार्जिंगस्थानकस्य स्थापनायाः सर्वाः औपचारिकताः शीघ्रमेव सम्पन्नं कर्तुं कम्पनीभ्यः निर्देशः दत्तः अस्ति।

बसस्थानकेषु अपि सुविधा उपलब्धा भविष्यति

हिमाचलप्रदेशपथपरिवहननिगमः राज्यस्य सर्वेषु बसस्थानकेषु चार्जिंगस्थानकानि अपि स्थापयिष्यति। एतेन केषुचित् नूतनेषु बसस्थानकेषु एषा सुविधा उपलब्धा। अस्य कृते नाबाई इत्यस्य अन्तर्गतं एच. आर. टी. सी इत्यस्मै १०० कोटिरूप्यकाणि स्वीकृतानि सन्ति। सम्प्रति शिमला, धर्मशाला, कुल्लू इत्यादिषु कतिपयेषु स्थानेषु एव ईवी विद्युत्पूरणस्थानकानां सुविधा उपलब्धा अस्ति, यतोहि आगामिषु दिनेषु एचआरटीसी- समूहे बहूनां विद्युत्-वाहनानां समावेशः भविष्यति, अतः तेषां कृते चार्जिंग-स्थानकानाम् अपि सर्वथा आवश्यकता वर्तते। सम्प्रति हरितवीथी प्रायः सर्वेषु स्थानेषु सुविधाः प्रदत्ताः भविष्यन्ति।

CM Sukhu: शीघ्रमेव ७२ मेगावाट क्षमतायाः सप्तसौरपरियोजनानाम् आबंटनं भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला।

मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुकुः उक्तवान् यत् राज्यसर्वकारः हरित ऊर्जायाः बृहत्परिमाणेन उपयोगं कर्तुं प्रयतते। ७२ मेगावाट क्षमतायाः सप्त सौरविद्युत्परियोजनानां स्थापनायै निविदाः आमन्त्रिताः सन्ति, येषां मूल्याङ्कनं क्रियते। तेषां कार्यं शीघ्रमेव सम्बन्धितकम्पनीभ्यः आबंटितं भविष्यति। एतस्य अतिरिक्तं ३२५ मेगावाट ८ परियोजनानां सर्वेक्षणम् अन्वेषणं च कार्यं प्रचलति। सोमवासरे प्रकाशिते वक्तव्ये मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् प्रथमवारं राज्यस्य २०० पंचायतानां हरितपञ्चायतानां विकासाय सर्वकारः गच्छति। अस्मिन् २०० केवी भूमौ स्थापिताः सौरसंस्थाः स्थापिताः भविष्यन्ति। एतेभ्यः संयंत्रेभ्यः प्राप्तं आयं पंचायतस्य विकासकार्येषु व्ययितं भविष्यति। सौर ऊर्जाक्षेत्रे ऊनामण्डले ३२ मेगावाट पेखुबेला सौरविद्युत्परियोजना १५ अप्रैल दिनाङ्के जनसामान्यं प्रति समर्पिता आसीत्। २०२४ तमस्य वर्षस्य

अप्रैलमासतः अक्तूबरमासपर्यन्तं सार्धषणमासानां कालखण्डे अस्याः परियोजनायाः माध्यमेन ३४.१९ मिलियन- यूनिट- विद्युत्- उत्पादनं कृतम्, येन १०.१६ कोटिरूप्यकाणाम् आयः प्राप्तः। ऊनामण्डलस्य भञ्जालस्थले ५ मेगावाट- सौर-विद्युत्- परियोजना २०२४ तमस्य वर्षस्य नवम्बरमासस्य ३० दिनाङ्के आरम्भा अस्ति, तत्रैव १० मेगावाट-शक्तियुक्तस्य अघलौर- सौर- विद्युत्-परियोजनायाः निर्माणकार्यम् अपि अस्मिन् मासे सम्पन्नं भवितुम् अर्हति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् वर्तमानसर्वकारः २०२६ तमवर्षपर्यन्तं राज्यं देशस्य प्रथमं हरित ऊर्जारज्यं कर्तुं कार्यं कुर्वन् अस्ति। मुख्यमन्त्रिणा सुखविन्दरसिंहसुकुना उक्तं यत् राज्यस्य बालकबालिकानां वृद्धाश्रयणहेषु राजीवगान्धी- आदर्श- दिवस- बोर्डिंगविद्यालयेषु च ग्रिड-सम्बद्धाः छदि-उपरि सौर-संयन्त्राणि, जल-तापनप्रणाली च स्थापिताः भविष्यन्ति। हरित ऊर्जास्रोताः नवीकरणीयाः सन्ति, कदापि क्षीणाः न भवन्ति, येन भविष्यत्सन्ततीनां कृते ऊर्जायाः उपलब्धता सुनिश्चिता भवति। जलवायुपरिवर्तनस्य दुष्प्रभावानां न्यूनीकरणे अस्य महत्त्वपूर्णा भूमिका अस्ति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् प्रतिदिनं २ टनक्षमतायाः संपीडितबायोगैससंयंत्रस्य विस्तृतपरियोजनाप्रतिवेदनस्य प्रारूपं निर्मितम् अस्ति।

किन्नरैः लाहौल-स्पीतो च स्वगृहेषु एव सीमिताः जनाः १० तः अधिकाः मार्गाः बाधिताः, आवश्यकवस्तूनाम् अभावः च

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

विगत २४ होरासु हिमाचलस्य विभिन्नस्थानेषु हिमपातः अभवत्। विभागेन चम्बायां शिमलायां, कुल्लौ, लाहौल-स्पीतो, किन्नरैः, आदिवासी उपमण्डलस्य भरमौरस्य उपरितनक्षेत्रेषु नवीनः हिमपातः अभवत्। हिमपातस्य प्रमुखः प्रभावः आदिवासीक्षेत्रेषु दृश्यते। एतेषु क्षेत्रेषु तापमानस्य महती न्यूनता अभवत् तथा च तापमानस्य पञ्च डिग्री सेल्सियसपर्यन्तं न्यूनता अभवत्। हिमपातस्य कारणेन राज्ये शताधिकाः मार्गाः अवरुद्धाः सन्ति। एतेषां मार्गाणां अवरुद्धतायाः कारणतात् नित्यं आवश्यकवस्तूनि जनानां समीपं गन्तुं न शक्नुवन्ति। मार्गनिरोधस्य बृहत्तमः प्रभावः लाहौल-स्पीतो, किन्नरैः च दृश्यते। अत्र आवश्यकवस्तूनाम् अभावः अनुभूयते। एतयोः मण्डलयोः अधिकांशः जनाः स्वगृहेषु एव निरुद्धाः सन्ति अधुना ग्रामजनाः लघुचिकित्सायाः अपि पूर्णतया हेलिटेक्सी-आश्रिताः अभवन्। लोकनिर्माणविभागस्य (पीडब्ल्यूडी) अनुसारं एतेषु क्षेत्रेषु निरन्तरं हिमपातः भवति अतः एतेषां मार्गाणां पुनर्स्थापनं न सम्भवति।

मथुरायाम् "आधुनिकसंस्कृतसमये मकरसङ्क्रमणस्य प्रासाङ्गिकता" इति विषये एकदिवसीया संगोष्ठी समाचरिता

हिमसंस्कृतवार्ता:- आचार्यदीनदयालशुक्लः। १३ जनवरी २०२५ तमे दिनाङ्के उत्तरप्रदेश-संस्कृतसंस्थानं, लखनऊ एवं किशोरी-रमण इण्टर-कालेज विद्यालयस्य संयुक्ततत्त्वावधाने "मकरसङ्क्रमण महापर्वणः आधुनिकी प्रासाङ्गिकता" इत्यस्मिन् विषये आयोज्यमाणा एकदिवसीया सङ्गोष्ठी सानन्दं सकुशलं च सुसम्पन्ना। मकरसङ्क्रमणस्य प्रभावात् मानवः प्राचीनकालात् निरन्तरसमृद्धिं प्राप्नोति। वैदिकपरम्पराया सह लौकिकसाहित्येरपि सनातनप्रचारार्थं सम्पूर्णं विश्वे सहस्राणि साहित्यग्रन्थाः प्रकाशिताः। लौकिकसाहित्यस्य प्रथमकविमहर्षिवाल्मीकिना आरब्धा परम्परा भासः, कालिदासः, भारविः, भवभूतिः, माघः, अश्वघोषः इत्यादिमहाकविनां विश्वप्रसिद्धग्रन्थैः प्रफुल्लिता, प्रफुल्लिता च। तेषु स्वीयकाव्येषु स्वातन्त्र्योत्तरकालेषु कालिदास, विश्वप्रसिद्ध-सनातनकवि- महामहोपाध्याय इत्यादीनां महाकविनां सृजनशीलतायाः सह एषा अक्षुण्णपरम्परायामपि कुम्भविषये चर्चा कृता वर्तते। तदेव अद्यत्वेऽपि प्रतिवर्षं आधुनिकसन्दर्भं मनसि कृत्वा समकालीनसमये माघमासस्य मकरराशिः प्रविष्टे सूर्ये तद्विषये संस्कृतसाहित्यस्य सहस्राणि कृतयः प्रकाश्यन्ते। अस्याः एकदिवसीयसंगोष्ठ्याः उद्देश्यं समाजस्य समक्षं मकरसङ्क्रमणस्य प्रकाशः आधुनिकानां मनसि अपि भवतु। विद्यालयस्य प्राचार्यः

कैठन मुरलीधरशर्मणः समुपस्थितानाम् अतिथीनां पुष्पमालाभिः अङ्गवस्त्रेण च स्वागतञ्चकार। प्राचार्यः आधुनिकसमये सङ्क्रमणस्य उपस्थापनां समाजे नवीनप्रयोगानां प्रशंसाम् अकरोत्, संस्कृतसाहित्यस्य विकासाय शुभकामनाम् अपि प्रकटितवान्। संगोष्ठ्यां मुख्यवक्त्ररूपेण वी. एस. ए. महाविद्यालयस्य प्राचार्यः डॉ. वीरेन्द्रमिश्रः अथ च वक्त्रत्वेन संस्कृतभारत्याः ब्रजप्रान्तस्य प्रान्तसङ्घटनमन्त्रिः डॉ. नरेन्द्रभागीरथी महाशयः समुपस्थितः। विशिष्टवक्त्रत्वेन संक्रमणं विषये व्याख्यानं प्रस्तुतवान् पाण्डिचेरी विश्वविद्यालयस्य संस्कृतप्रवक्ता डॉ. राघवेन्द्रवर्यः। कार्यक्रमे मुख्यातिथित्वं अलङ्कृष्यः मथुरा जिलाविद्यालयनिरीक्षकः रवीन्द्रसिंहः स्वीयोद्बोधनं सारगर्भितं प्रदत्तम्। संगोष्ठ्याम् उपस्थिताः सर्वैरपि महाराजवृन्दावनदासवर्यानां आशीर्वादमवाप्तम्। संगोष्ठीसचिवः मथुराजनपदस्य माध्यमिकशिक्षा समग्रशिक्षासमन्वयकः श्यामसुन्दरवर्यः समेषां स्वागतसम्बोधनं च प्रोक्तवान्। सङ्गोष्ठ्याः संयोजकत्वेन श्रीवामदेवसंस्कृतमहाविद्यालय, बाँदातः डॉ. रत्नेशत्रिवेदी उ. प्र. संस्कृतसंस्थान- लखनऊ इत्यस्य प्रतिनिधिरूपेण समागताः। अस्याः गोष्ठ्याः संचालनं वीरेन्द्रमिश्रेण कृतम्। समस्तप्राध्यापकाः, विद्यालयस्य कर्मचारिणः, नैके छात्राश्च अस्यां प्रतिभागं कृतवन्तः।

पौष पूर्णिमायां महाकुम्भस्य 2025 भव्यम् उद्घाटनम्- मुख्यमन्त्री योगी आदित्यनाथः दत्तवान् शुभकामनाः

□ विश्वस्य सर्वाधिक्याः, आध्यात्मिक्याः सांस्कृतिक्याः च सभायाः 'महाकुम्भस्य 2025' उद्घाटनं पवित्र नगरे प्रयागराजे जातम्। □ मुख्यमन्त्री योगी आदित्यनाथः समस्त भक्तानां, साधूनां, महात्मनां, कल्पवासिनाम् आगन्तुकानां च स्वागतमकरोत्, महाकुम्भस्य प्रथमस्नानस्य प्रदत्तवान् शुभकामनाः।

हिमसंस्कृतवार्ता:- लखनऊ, 13 जनवरीमासः

विश्वस्य सांस्कृतिकसभा- 'महाकुम्भस्य 2025' सोमवासरातः पवित्रनगरे प्रयागराजे प्रारम्भः जातः। अस्मिन् शुभावसरे मुख्यमन्त्री योगी आदित्यनाथः सर्वेषां भक्तानां, साधूनां, महात्मनां, कल्पवासिनाम्, आगन्तुकानां च स्वागतं कृत्वा महाकुम्भस्य प्रथमस्नानार्थं शुभकामनाम् अयच्छत्। मुख्यमन्त्री महाकुम्भः भारतस्य आध्यात्मिक- सांस्कृतिकगौरवस्य प्रतीकः इति उक्तवान्। एषा घटना 'विधितायाम् एकता' इति भावनां सजीवं करोति। गङ्गामातुः पुण्यजले स्नानं ध्यानं च कर्तुं ये भक्ताः आगच्छन्ति तेषां सर्वेषां मनोकामना पूर्णा भवतु। सः अपि अवदत् यत् एषः उत्सवः न केवलं धार्मिकास्थायाः केन्द्रः अपि तु सनातनसंस्कृतेः परम्पराणां च वैश्विकगौरवस्य प्रतीकः अपि अस्ति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् महाकुम्भं दिव्यं भव्यं च कर्तुं सर्वाः व्यवस्थाः सुनिश्चिताः। स्वच्छता, सुरक्षा, स्वास्थ्यसेवा, यातायातः, आवासीयप्रबन्धनम् इत्येतयोः विषये विशेषं ध्यानं दत्तम् अस्ति।

सङ्गमते भक्तिजलप्रवाहः अभवत्

अद्य पौषपूर्णिमायाः अवसरे लक्षशः भक्ताः गङ्गा- यमुना- सरस्वती-पवित्रसङ्गमे स्नानं कुर्वन्ति। सङ्गमते आध्यात्मिक-आनन्दस्य, धार्मिक- आस्थायाः च अद्वितीयं दृश्यं दृश्यते। भारतात् विदेशात् च आगच्छन्तः भक्तानां कृते महाकुम्भः जीवनस्य एकः अद्वितीयः अनुभवः भवति।

मुख्यमन्त्रिणः सन्देशः

आगम्यतां, महाकुम्भे 2025 भागं गृहीत्वा सनातनसंस्कृतेः अस्याः गौरवपूर्णपरम्परायाः भागः भवतु। मातृगङ्गायाः प्रसादेन भवतः जीवनं सुखशान्तिसमृद्धिभिः परिपूर्णं भवतु।

संस्कृतभारतीहिमाचलप्रदेशस्य द्विदिवसीयं प्रान्त-कार्यकर्तृसम्मेलनं सुसम्पन्नम्

हिमसंस्कृतवार्ताः, ज्वालामुखी। गतरविवारे अग्रवालधर्मशाला-ज्वालामुख्यां संस्कृतभारतीहिमाचलप्रदेशद्वारा आयोजितस्य द्विदिवसात्मकस्य प्रान्तकार्यकर्तृसम्मेलनस्य समारोपकार्यक्रमः अभूत् । समारोपावसरे मुख्यातिथिरूपेण उत्तरक्षेत्राध्यक्षः आचार्यः यशवीरमहोदयः, मुख्यवक्त्ररूपेण उत्तरक्षेत्रसङ्घटनमन्त्री श्रीमान् नरेन्द्रकुमारः, विशिष्टातिथिरूपेण उत्तरक्षेत्रप्रशिक्षणप्रमुखः श्रीमान् सञ्जीवपाठकमहोदयः, कार्यक्रमध्यक्षरूपेण च हिमाचलप्रान्तस्य प्रान्ताध्यक्षः श्रीमान् राजेशशर्ममहोदयः इत्येते उपस्थिताः आसन् । कार्यक्रमे एतस्मिन् प्रान्तकार्यकर्तृसम्मेलनस्य व्यवस्थाप्रमुखः काङ्गडाविभागसंयोजकः डॉ.पुरुषोत्तमः सम्मेलनवृत्तं प्रास्तौत्। एतदनु अखिलभारतसंघटनमन्त्री श्रीमान् जयप्रकाशगौतमवर्यः श्रीनवीनकौशलः हरियाणाराज्यस्य हिसारविभागसंघटनमन्त्री, श्री अनिलः शिमलाविभागसंघटनमन्त्री, सुश्रीनेहा अर्कीखण्डविस्तारिका, श्रीपवनः पालमपुरजनपदविस्तारकः इत्येतेषां पूर्णकालिककार्यकर्तृणां नूतनदायित्वानि उदघोषयत् । पूर्णकालिककार्यकर्तृणां नूतनदायित्वानाम् उद्घोषणात् परं प्रान्ताध्यक्षः डॉ.राजेशशर्मवर्यः हिमाचलप्रान्ते संघटनकार्यस्य विस्तारदृशा श्रीमहेश्वरशर्मा प्रान्तन्याससदस्यः, श्रीअरविन्दडोगरा प्रान्तसहपत्राचारप्रमुखः,

श्रीहीरासिंहः प्रान्तमहाविद्यालयच्छात्रप्रमुखः, श्रीमती आशाकुमारी प्रान्तबालकेन्द्रप्रमुखा, डॉ.अर्चनाकुमारी काङ्गडाविभागसहसंयोजिका, श्रीनिकुरामः बिलासपुरविभागसंयोजकः, श्रीपूर्णचन्द्रभार्गवः अर्कीजनपदाध्यक्षः, श्रीअनुपशर्मा देहराजनपद-उपाध्यक्षः, सुश्री निशादेवी पालमपुरशिक्षणप्रमुखः, डॉ.रूपलालः देहराजनपद-गीताशिक्षणप्रमुखः, श्रीशैलेन्द्रदत्तः रोहड़जनपदसम्पर्कप्रमुखः, श्रीराजकुमारः काङ्गड़जनपदसंयोजकः, श्रीयज्ञदत्तः देहराजनपदश्लोकपाठनप्रमुखः, श्रीमती राधाकुमारी शिमलानगरबालकेन्द्रप्रमुखः, श्रीईशान्तः दाडलाघाटखण्डसंयोजकः, श्रीसुधीरः रामपुरखण्डसंयोजकः, श्रीपङ्कजः ऊनाखण्डसंयोजकः,

श्रीअभिषेकः सराहौं-खण्डसंयोजकः, श्रीधीरजः रिवालसरखण्डसंयोजकः, श्रीओमप्रकाशः जन्जैलीखण्डसंयोजकः, श्रीमनोजः धामीखण्डसंयोजकः, श्रीसुमितः घुमारवींखण्डसंयोजकः, श्री अनुजः घुमारवींसहखण्डसंयोजकः इत्यादीनां नूतनदायित्वानाम् उद्घोषणाम् अकरोत्। कार्यक्रमस्य मुख्यवक्त्रव्येण ज्ञानविज्ञानभाषायाः संस्कृतस्य महत्त्वं प्रतिपादयन् समसामयिकपरिप्रेक्ष्ये एतस्याः उपयोगिताः संसूचयन् कथितं यत् देवभूमिहिमाचले संस्कृतकारणस्य संवर्धनाय विविधकार्ययोजनाप्रवर्तनाय च अपि दिग्दर्शनं कृतम् । एतदनु मुख्यातिथिमहोदयेन हिमाचलप्रान्ते संस्कृतकार्यसंवर्धनाय कार्यकर्तृणाम् अभिप्रेरणं कृतम् । प्रान्तसम्मेलनस्य सहव्यवस्थाप्रमुखः डॉ.पङ्कजः समुपस्थितानाम् अतिथीनां, प्रतिभागिनां, सम्मेलने अस्मिन् बहुविधसहयोगकर्तृणां सामाजिकानां सर्वेषां च कृते धन्यवादसमर्पणम् अकरोत् । समारोपकार्यक्रमे संस्कृतभारत्याः अखिलभारतसंघटनमन्त्री श्रीमान् जयप्रकाशगौतमवर्यः, राष्ट्रियस्वयंसेवकसङ्घस्य स्थानीयज्येष्ठकार्यकर्ता श्रीकर्मवीरमहोदयः, हिमाचलप्रान्तस्य विविधदायित्ववन्तः 320 कार्यकर्तारः उपस्थिताः आसन् । कार्यक्रमस्य संचालनं प्रान्तशलाकापरीक्षासंयोजकः डॉ.जयकृष्णशर्मा अकरोत् । कल्याणमन्त्रेण कार्यक्रमः यशस्वितया सम्पन्नः ।

एकतायाः महाकुम्भः- प्रथमे स्नानपर्वणि श्रद्धायाः सङ्गमः, हर-हर-गङ्गे इति जपः, महाकुम्भे श्रद्धायाः महान् सङ्गमः

- महाकुम्भस्य प्रथमस्नानपर्वणि पौषपूर्णिमायां भक्तानां सम्मर्दः महाकुम्भं प्रति गच्छेत्
- इन्द्रदेवः भक्तानां स्वागतं कृतवान्, रविवासरे मन्दवृष्ट्यानन्तरं देशस्य प्रत्येकराज्येभ्यः भक्ताः अत्यन्तं शीतस्य प्रभावेऽपि स्नानार्थं प्राप्तवन्तः महाकुम्भनगरम्।
- आस्था शिरसि पुटस्य भारम् अवगन्तुं न शक्तवान्।

हिमसंस्कृतवार्ता:- महाकुम्भनगरम्, 13 जनवरीमासः

गङ्गा, यमुना, अदृश्य सरस्वती इत्यासां सङ्गमे भक्तानाम् अद्भुतदर्शनं दृष्टम्। महाकुम्भस्य प्रथमस्नानपर्वणः पौषपूर्णिमायाः शुभावसरे महाकुम्भस्य प्रथमस्नानपर्वणि देशस्य सर्वत्र भक्ताः पवित्रम् अवगाहं कृतवन्तः। सङ्गमतटेषु अर्धरात्रात् एव भक्ताः कल्पवासिनः च समागन्तुम् आरब्धवन्तः। सम्पूर्ण मेला क्षेत्रं हर-हर-गङ्गे, जय श्रीरामः आकाशवेधकेन उद्घोषेण गुञ्जामानं जातम्। प्रत्येकं वर्गं दर्शितः उत्साहः बालकाः, वृद्धाः, महिलाः च प्रातःकाले संगमस्नानार्थं आगन्तुं आरब्धवन्तः। तस्य विश्वासः एतावत् तीव्रः आसीत् यत् तस्य शिरसि स्थितस्य पुटस्य भारः अपि

तस्य उत्साहं मन्दं कर्तुं न शक्तवान्। संगम नाक, ऐरावत घाट, वीआईपी घाट इत्यादिषु सर्वेषु घाटेषु प्रातःकालादेव भक्ताः स्नानं कुर्वन्तः दृश्यन्ते स्म। युवानः

एतत् पवित्रं क्षणं चित्रं गृहीत्वा सामाजिकमाध्यमेषु प्रसारितं कृतवान्।

सनातनसंस्कृतेः उत्सवः

अस्मिन् समये सनातनसंस्कृतेः अध्यात्मस्य च प्रति

युवानां मध्ये बहु उत्साहः दृष्टः। संगमस्नाने दानकार्यं च बालात् वृद्धान् यावत् सर्वे उत्साहेन भागं गृहीतवन्तः। स्नानानन्तरं भक्ताः पवित्रसंगमतटेषु प्रार्थनां कृत्वा दानं दत्त्वा ईश्वरस्य आशीर्वादं अर्जितवन्तः।

अभूतपूर्वा सुरक्षा व्यवस्था

मुख्यमन्त्री योगी आदित्यनाथस्य निर्देशानुसारं मेलाक्षेत्रे अपूर्वा सुरक्षा व्यवस्था कृता अस्ति। एकीकृत- आज्ञा- नियन्त्रण- केन्द्रात् प्रत्येकं इञ्चरमिते- निरीक्षणं क्रियते। स्वयं आरक्षिमहानिदेशकः, आरक्ष्यधीक्षकः च निरीक्षणं कुर्वन्ति। सम्मर्दप्रबन्धनार्थम् अतिरिक्तपुलिसबलं नियोजितम् अस्ति। अर्धरात्र्याः आरभ्य प्रातःकाले यावत् पुलिसबलं पूर्णतया सजगं दृश्यते स्म।

भक्तेभ्यः नमस्काराः

प्रथमस्नानपर्वणि भगवान् इन्द्रोऽपि आशीर्वादवृष्टिं कृतवान्। एकदिनपूर्वं लघुवृष्टेः अनन्तरं शीतलवायुना लघुवायुना च मध्ये भक्ताः पवित्रस्नानस्य आनन्दं लभन्ते स्म। सङ्गमक्षेत्रे एतादृशः अद्भुतः आस्थायाः संगमः दृष्टः, येन सनातनसंस्कृतेः आस्थायाः च गर्वः भवति स्म।

महाकुम्भः सामाजिकमाध्यमेषु प्रसारितः

स्नानमहोत्सवस्य छायाचित्रं, चलचित्रं च सामाजिकमाध्यमेषु प्रसारितं भवति। भक्ताः युवानः च स्वसंस्कृतेः परम्परायाः च विषये गर्वम् अनुभवन्ति। महाकुम्भस्य पुण्यस्नानपर्वः सर्वेषां स्मरणीयः अभवत्।

महाकुम्भः- अमेरिकी सैनिकः माइकल जातः बाबा मोक्षपुरी, आध्यात्मिक- सनातनशक्तिः मनो मोहितवती

- सनातन संस्कृतितः प्रभावितः, मोक्ष बाबा इत्यस्य आध्यात्मिक यात्रा अमेरिकातः महाकुम्भं यावत्
- पुत्रस्य मृत्युः तदीयजीवनस्य दिशं परिवर्तयति स्म, सैनिकात् सः साधुर्जातः
- मेक्सिकोदेशे आश्रमं उद्घाटयिष्यति, सनातन धर्मस्य प्रचारः एव एकमात्रम् उद्देश्यम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- महाकुम्भनगरम्, 13 जनवरीमासः

महाकुम्भः 2025 न केवलं भारतात् अपि तु विश्वस्य सर्वेभ्यः सन्ताः आध्यात्मिकगुरुः च आकृष्टः सन्ति। एतेषु एकं नाम अमेरिकादेशस्य न्यू मेक्सिकोनगरे जन्म प्राप्य प्रयागराजस्य पवित्रसंगमे उपस्थितेन सर्वेषां ध्यानं आकर्षितवान् बाबा मोक्षपुरी। कदाचित् अमेरिकनसेनायाः सैनिकः आसीत् माइकलः अधुना बाबा मोक्षपुरी अभवत्। सः स्वस्य आध्यात्मिकयात्रायाः कथां, सनातनधर्मेन सह स्वस्य सम्बन्धं च चर्चितवान्।

सैनिकात् आध्यात्मिक साधुपर्यन्तं यात्रा

बाबा मोक्षपुरी कथयति यत् "अहम् अपि एकदा सरलः व्यक्तिः आसम्। मम परिवारेण सह पत्न्या सह समयं व्यतीतुं यात्रां च कर्तुं बहु रोचते स्म। अहं सेनायाम् अपि सम्मिलितः। परन्तु एकः समयः आगतः यदा अहम् अवगच्छामि यत् जीवने किमपि स्थायित्वं नास्ति। तदा एव अहम् आरब्धवान्।" मोक्षस्य अन्वेषणार्थम् एषा अनन्तयात्रा।" अद्य सः जूनाखाडया सह सम्बद्धः अस्ति, सनातनधर्मस्य प्रचारार्थं स्वस्य सम्पूर्णं जीवनं समर्पितवान् अस्ति।

25 वर्षपूर्वं प्रथमवारं भारतम् आगतः

अमेरिकादेशे जन्म प्राप्य बाबा मोक्षपुरी 2000 तमे वर्षे प्रथमवारं स्वपरिवारेण (पत्न्या पुत्रेण च) भारतं गतवान्। सः कथयति यत्, "सा यात्रा मम जीवनस्य सर्वाधिकं स्मरणीयं घटना आसीत्। अस्मिन् एव काले अहं प्रथमवारं ध्यानं योगं च शिक्षितवान्, सनातनधर्मस्य विषये च अवगच्छामि। भारतीयसंस्कृतेः परम्पराणां च मम प्रभावः अतीव अभवत्। एषः एव मम आरम्भः आसीत्।" आध्यात्मिकजागरणम्।" यत् इदानीं ईश्वरस्य आह्वानं मन्ये।"

पुत्रस्य मृत्युः मम दृष्टिकोणं पर्यवर्तयत्

बाबा मोक्षपुरी इत्यस्य जीवने महत् परिवर्तनम् अभवत् यदा तस्य पुत्रस्य असामयिकमृत्युः अभवत्। सः अवदत् यत्, "एषा दुःखदघटना जीवने किमपि स्थायित्वं नास्ति इति अवगन्तुं साहाय्यं कृतवती। अस्मिन् काले अहं

ध्यानं योगं च शरणं प्राप्तवान्, येन अहम् अस्य कठिनस्य समयस्य माध्यमेन गन्तुं साहाय्यं कृतवान्।

जीवनं योगाय सनातनधर्मस्य प्रचाराय प्रसाराय च समर्पितम्

तदनन्तरं बाबा मोक्षपुरी योग-ध्यान-अनुभवेभ्यः प्राप्त-आध्यात्मिक-बोधाय समर्पितः। सः अधुना भारतीयसंस्कृतेः, सनातनधर्मस्य च शिक्षायाः प्रचारं कुर्वन् विश्वे परिभ्रमति। 2016तमे वर्षे उज्जैनकुम्भात् आरभ्य सः प्रत्येकं महाकुम्भं गन्तुं प्रतिज्ञां कृतवान्। एतादृशी भव्यपरम्परा भारते एव सम्भवति इति सः मन्यते।

नीम करोली बाबातः प्रेरणा प्राप्ता

बाबा मोक्षपुरी इत्यनेन स्वस्य आध्यात्मिकयात्रायां नीमकरोलीबाबा इत्यस्य प्रभावस्य विशेषरूपेण उल्लेखः कृतः। सः कथयति यत्, "नीम- करोली- बाबा-आश्रमे ध्यान-भक्ति-ऊर्जा मह्यं गभीरं प्रभावं कृतवती। बाबा स्वयं भगवान् हनुमानस्य अवतारः इव अनुभूतवान्। एतेन अनुभवेन मम जीवने भक्ति-ध्यान-योग-प्रतिबद्धता सुदृढा अभवत् इदम्।"

न्यू मेक्सिकोदेशे आश्रमम्

उद्घाटयितुं योजना

भारतस्य आध्यात्मिकपरम्पराभिः सह गहनतया सम्बद्धः बाबा मोक्षपुरी पाश्चात्यजीवनशैल्याः त्यागं कृत्वा ध्यानस्य आत्मसाक्षात्कारस्य च मार्गं चिन्तति स्म। अधुना सः न्यूमेक्सिकोनगरे आश्रमं उद्घाटयितुं योजनां कुर्वन् अस्ति, यतः सः भारतीयदर्शनस्य, योगस्य च प्रचारं करिष्यति।

"लौकिकन्यायकोशः" "श्वसाभान्यायः

शुनकानां सभायां यदि एकः शुनकः भषितुम् आरभत् तर्हि अन्ये सर्वेऽपि तम् अनुसृत्य भाषेयुः एवम् एव मूर्खः सदृशानां समूहे यत् करोति इतरं तम् एव अनुसरन्ति इति भावः। डा वर्षा प्रकाश टोणगांवकर पुणे/ महाराष्ट्रम्

हिमसंस्कृतवार्ताः, डॉ. विवेक शर्मा, सामान्यज्ञानम्

प्रश्नः 1. विदर्भ- क्रिकेट- संघ- क्रीडाङ्गणम् (क्रिकेट) कुत्र अस्ति? उत्तरम् : नागपुरे (महाराष्ट्रे) प्रश्नः 2. 'यमकभरतम्' इत्यस्य रचयिता कः अस्ति?

उत्तरम् - 'आनन्दतीर्थः।'

प्रश्नः 3. 'तस्मै इदम्' इत्यस्य समस्तं पदं किम्?

उत्तरम्- तदर्थम्। (चतुर्थीतत्पुरुषः)

प्रश्नः 4. 'अधोगतिः' इत्यस्य सन्धि- विच्छेदं

कुरुत-

उत्तरम्- 'अधः + गतिः।'

प्रथमे स्नाने एव जनानां विशाल समूहो दृष्टः, भक्ताः महाकुम्भस्य दिव्यतायां मंत्रमुग्धः अभवन्

➤ आस्था महा कुम्भस्य-२०२५ प्रथम स्नान हेतवे विशाल जनसमूहः एकत्रितः
 ➤ सङ्गमे सर्वाधिक जनसमूहः एकत्रितः, सर्वेषु घट्टेषु भक्तानां दीर्घा पंक्तिः आसीत्
 ➤ असंख्य कल्पवासिनो मोक्षदायिनि संगमे अवगाहनं कृत्वा अग्रिमाणां ४५ दिवसानां कल्पवासस्य विहित नियमान् अनुसरितुं प्रतिज्ञामकुर्वन्
 ➤ प्रयागराजे देशाद्विदेशात् समागतानां भक्तानां विशालः जनसम्मर्दः दृष्टः, एकतायाः महाकुंभाय योगीसर्वकारस्य सज्जतया सन्तुष्टाः प्रतीताः भक्ताः

अद्वितीयस्य क्षणस्य साक्षी भवितुं च प्रथमदिने एव स्पर्धा सर्वेषु स्थायि-अस्थायि-घट्टेषु अपि दृष्टा संगम तीर्थ प्रयागराजस्य नासिका। अत्र भावुकाः भक्ताः आर्द्रनेत्रैः एतत् सुखदं क्षणम् अनुभवन्तः, स्वपूजन-प्रार्थना-विधिना भक्ति-मग्न्याः भवितुं सह एकतायाः संगममध्ये निमग्नाः दृश्यन्ते स्म।

प्रथमदिने एव अभिलिखित-जनसमर्दस्य संकेताः

पौषपूर्णिमा, महाकुम्भः- २०२५ प्रारम्भः। प्रथमस्नानस्य च अवसरे महाकुम्भनगरस्य मेलाक्षेत्रे विश्वस्य सर्वेभ्यः भक्तानां विशालः समूहः दृष्टः। एते भक्ताः उत्तरप्रदेशस्य योगीसर्वकारेण कृतासु सज्जतासु अत्यन्तं सन्तुष्टाः दृश्यन्ते स्म। महाकुम्भमहोत्सवस्य सुसंगठितव्यवस्थां दृष्ट्वा ते डबलडबलनसर्वकारस्य प्रकटतया प्रशंसां कुर्वन्तः दृश्यन्ते स्म। स्नानात् द्वौ दिवसौ पूर्व लक्षशः भक्ताः स्नानं कृतवन्तः। प्रथमदिने भक्तानाम् अपार-उत्साहः दर्शयति यत् आगामिषु ४८ दिनेषु उत्तरप्रदेशसर्वकारस्य महाकुम्भ-२०२५ इत्यस्मिन् अनुमानात् अधिकं भक्तजनसमूहः वर्धयितुं शक्नोति।

कल्पवासीः स्नानं कृत्वा कल्पवासिनः नियमानुसरणं प्रतिज्ञां कृतवन्तः

पौषपूर्णिमायाः अवसरे कल्पवासिनः संगमे डबकी मार्ग महाकुम्भकाले कल्पवानां कठोरनियमान् अनुसृत्य गुणग्राप्त्यै, मोक्षाय, मुक्ति, सम्पूर्णस्य

जगतः कल्याणाय च प्रार्थनां कुर्वन्ति। स्वपरिवारस्य च कल्याणेन सह कल्पवासिनः अपि सम्पूर्णस्य जगतः कल्याणं प्रार्थयन्ति। सोमवासरः महाकुम्भस्य आरम्भस्य दिवसः इति कारणेन महादेवस्य पूजायाः विशेषः संयोगः, अयं क्षणः अधिकं दुर्लभः अभवत्। महाकुम्भमेलाक्षेत्रस्य सर्वेषु घाटेषु पवित्रजलधारायाम् अवगाहनं कृत्वा भक्ताः प्रतिज्ञां कुर्वन्तः दृश्यन्ते स्म महादेवस्य पूजायाम्। संगमनासिकासहितेषु सर्वघट्टेषु हर हर महादेव, जय श्रीराम, जय बजरंग इत्यादिभिः उद्घोषैः आदिनं गुंजायमानं वर्तते। तस्मिन् एव काले सामान्यगृहभक्तेषु अपि स्नानस्य अपारः उत्साहः दृष्टः। प्रथमदिने एव प्रयागराजस्य परिसरेषु च बिहार, हरियाणा, बंगाल, ओडिशा, दिल्ली, उत्तराखण्ड, पंजाब, हिमाचलप्रदेश, महाराष्ट्र, मध्यप्रदेश इत्यादीनां राज्यानां सहितो विशालजनसमूहः संगमसहितस्य पवित्रस्थानस्य प्रयागराजस्य विभिन्नघाटेषु दृष्टः।

वैदेशिकभक्ताः महाकुम्भस्य प्रशंसकाः अभवन्

संगमघट्टे भारतात् विदेशेभ्यः च भक्तानां दीर्घपंक्तिः दृष्टा। दक्षिणकोरियादेशस्य यूट्यूबरलदेः कुम्भमेलायाः विविधानि शॉट् स्क्वेअरं गृहीतवान् दृष्टः, जापानदेशस्य पर्यटकाः तु कुम्भमेलायां विशालं जनसमूहं दृष्ट्वा स्थानीयमार्गदर्शकात् सूचनां गृह्णन्तः दृष्टाः। सोमवासरे रूस-अमेरिका-सहितस्य यूरोपस्य विभिन्नदेशेभ्यः सनातनीभक्ताः विश्वासस्य एकतायाः च अस्य महान् उत्सवस्य साक्षिणः अभवन्, पवित्रम् अवगाहम् अपि कृतवन्तः। स्पेनदेशात् आगता क्रिस्टीना अपि तेषु एकः आसीत्

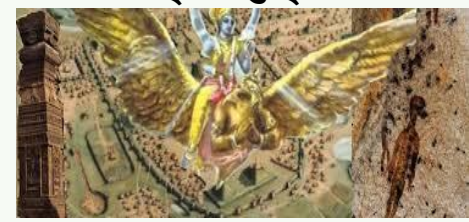
यः महाकुम्भस्य भव्यतां दृष्ट्वा एतस्य अद्भुतस्य क्षणस्य सर्वात्मना प्रशंसति स्म। अस्मिन् वर्षे महाकुम्भनगरे यः प्रकारः जनसमूहः समागमः भविष्यति इति अनुमानं क्रियते सः विश्वस्य विभिन्नदेशानां जनसंख्यायाः अपेक्षया अधिकः इति उल्लेखनीयम्। एतादृशे परिदृश्ये न केवलं परदेशिनः श्रद्धा-एकतायाः महतः पर्वस्य साक्षिणः भवितुं तेषां जिज्ञासा आकृष्टाः, अपितु सनातनधर्म स्वीकृत्य सनातन-श्रद्धां आलिंगयन्तः विविधाः सन्तः सन्यासीः अपि श्रद्धायाः पवित्रमवगाहम् आदाय आशीर्वादं दत्तवन्तः।

एतादृशं वैभवं मया पूर्वं कदापि न दृष्टम्...

संगममेलाक्षेत्रस्य, लटहनमानमन्दिरस्य च समीपे महाकुम्भनगरे जनाः पूजासामग्रीविक्रयणं, घाटेषु भक्तानां तिलकं प्रयोजयितुं च अतीव व्यस्ताः दृश्यन्ते स्म। भक्तानां इच्छानुसारं प्रसाद, चुनरी, दियादान सामग्री विक्रयन्तः खुदरा-आपणिकाः, तिलकप्रयोगं कुर्वन्तः च मन्यन्ते यत् २०१९ तमस्य वर्षस्य कुम्भ-मेलायाः तुलनायां अस्मिन् वर्षे महाकुम्भः न केवलं दिव्यः भव्यः च अस्ति, अपितु जनसमूहः अपि अस्ति बहुगुणं च एतेन तेभ्यः अपि उत्तमं आयं प्राप्स्यति। तिलकं प्रयोजयन् प्रदीप उपाध्यायस्य मते २०१९ तमे वर्षे अपि कुम्भस्य समये एतत् कार्यं कुर्वन् आसीत्, परन्तु अस्मिन् समये जनाः पूर्वस्मात् अपेक्षया अधिकम् उत्साहिताः सन्ति। तथैव फुलपुरतः आगत्य संगमक्षेत्रे पूजायाः खुदरा-विपणोर् चालयन्ती संतोषी देवी तस्याः गङ्गाजलस्य संग्रहणार्थं सर्वाधिकमात्रायां पेटीः जनैः क्रीयन्ते इति अवदत्।

हिमसंस्कृतवार्ता:- महाकुम्भनगरम्, 13 जनवरीमासः। महाकुम्भस्य-२०२५ आरम्भ १४४ वर्षेभ्यः प्रतीक्षा, अदम्यश्रद्धा, गहनभक्तिः, आनन्दः उत्साहः भावोद्देगः इत्येषां साक्षिणो भवितुकामः इति अनुभवः जातः। न केवलं देशात् राज्यात् अपि तु विदेशेभ्यः अपि लक्षशः भक्तानां प्रार्थना, तपस्या, गुणस्य, मोक्षस्य च मार्गः भवितुं सङ्गमेन अन्येन सह तुलना कर्तुं न शक्यते, एकतायाः सूत्रे जनान् बद्ध्वा माध्यमम् अभवत् घटना। मानवतायाः अस्याः अमूर्तसांस्कृतिकविरासतां साक्षी भवितुं, स्वजन्मस्य गुणानां साक्षात्कारं कर्तुं, मानवसभ्यतायाः अस्य बृहत्तमस्य

प्राचीनकालस्य अलौकिकजातीनां रहस्यम् ज्ञातुम् इच्छथ!

अद्यतने वर्णं जातिरूपेण एव गण्यते। पुस्तकेषु वा शब्दकोशेषु वा जातिशब्दः अन्यैः शब्दैः सह संयुक्तः

प्रदर्शयते, यस्मात् समाजे भ्रमावस्थाः सञ्जायन्ते। अधुना जातिशब्देन जातिवादः अभिप्रेतः भवति, किन्तु अत्र अस्माकं विचारः वर्तमानकाले प्रसिद्धायाः जातेर्विषये नास्ति। बहु प्राचीनकाले जनाः हिमालयस्य समीपे एव निवसन्तः आसन्। वेदेषु च महाभारते च पठित्वा ज्ञायते यत् आदिकाले प्रमुखतया एते जातयः आसन्- देवः, दैत्यः, दानवः, राक्षसः, यक्षः, गन्धर्वः, भल्लः, वसुः, अप्सराः, पिशाचः, सिद्धः, मरुद्गणः, किन्नरः, चारणः, भाटः, किरातः, ऋक्षः, नागः, विद्याधरः, मानवः, वानरादयः। देवताः सुरा इति कथ्यन्ते, दैत्या असुरा इति। अत्र वयं प्राचीनजातीनां विषये कथयामः।

देवजातेः जनाः के आसीत्? देवजातिः-देवताशब्देन तेषाम् उत्पत्तिः कश्यपस्य पत्नी

अदित्या इति निर्दिश्यते। पुराणानुसारं देवतानां निवासस्थानं हिमालये स्थितं दर्शयते। देवताः पूर्वं स्वर्गदृताः, आकाशदेवाः, ईश्वरदृताः इत्यादिशब्दैः अभिहिताः आसन्। कश्चन मते भवति यत् ते सर्वे मानुषानां सदृशाः एव आसन्। ते सर्वे कश्यपऋषेः अदितेः च सन्तानाः आसन्, ते हिमालयस्य नन्दनकानने निवसन्तः आसन्। सर्वे देवताः, गन्धर्वाः, यक्षाः, अप्सराः च देवसमर्थकाः जातयः हिमालयस्य उत्तरदिशि एव निवसन्तः आसन्। देवतानाम् अधिपतिः इन्द्रः, गुरुः बृहस्पतिः, परमईष्टः विष्णुः च आसीत्। देवतानां भवनानां, अस्त्राणां च निर्माणकर्ता विश्वकर्मा आसीत्।.....**क्रमशः...सुधा साठ्ये, मुंबई**